

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Postboks 4710 Sluppen, 7468 Trondheim
Sentralbord: 73 19 90 00, Telefaks 73 19 91 01
Besøksadresse: E. C. Dahls g. 10

10 APR. 2013
NVE - RM

Saksbehandler
Irvin Kilde
Miljøvernavdeling

Innvalgstelefon
73 19 91 36

Vår dato
04.04.2013
Deres dato
09.01.2013

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
2013/517-563
Deres ref.
200709827-34

Norges vassdrags- og energidirektorat
Vestre Rosten 81
7075 TILLER

Høring - Haukvik Kraft-Smolt AS - søknad om endring av vassdragskonsesjon - Hemne kommune

Fylkesmannen innser det økte behovet for vann til genbanken på Haukvik, men kan ikke anbefale tiltaket nå grunnet mangelfullt kunnskapsgrunnlag (§ 8 i Naturmangfoldloven). Vi vil i utgangspunktet tilrå at kunnskapsgrunnlaget styrkes før tillatelse gis. Fylkesmannen vurderer likevel samfunnsnyttene knyttet til restaurering av truede villaksstammer nasjonalt, til å være av en slik vesentlig interesse at disse må tillegges avgjørende vekt når NVE vurderer å gi tillatelse til omsøkte endring av konsesjonsvilkårene.

Fylkesmannen viser til brev fra Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) av 9.1.2013, samt vedlagt søknad fra Haukvik Kraft-Smolt datert 24.8.2010 om endring i vassdragskonsesjon gitt av NVE 7.5.2009. Viser også til notat fra Adnor Advokat v/Tore Hallan vedrørende vannbruk i genbankanlegget på Haukvik.

Bakgrunn

Årsaken til planendringen er at genbanken for villaks i de siste årene har vært utsatt for flere episoder med akutt vannmangel. Planendringene innebærer endringer i vannveien mellom Skittenholvatnet og Middagslivatnet. Gjeldende konsesjon (2010) innebærer overføring av vann fra Middagslivatnet direkte til Skittenholvatnet. Denne søkes nå endret til å lede vannet nordover i en sløyfe via Storlivatnet og i en åpen kanal sørvestover til utløpet av Skittenholvatnet. Kanalen fra Skittenholvatnet til Skytnesbekken er inkludert i gjeldende konsesjon, men endringen innebærer en 1850 meters forlengelse av denne kanalen opp til Storlivatnet.

Fra Skittenholvatnet går vannet først til Litløyyvatnet og deretter via en kanal til Oppsalvatnet. Den opprinnelige utløpsbekken fra Litløyyvatnet (Innerelva) har en pålagt minstevannføring på 25 l/s. Planendringene innebærer å endre dette til en samlet minstevannføring for hele nedbørsfeltet (50 l/s), mot bortfall av minstevannføring fra de øvrige bekkene i nedbørsfeltet. Dette gjelder Skytnesbekken (5 l/s til 0 l/s), Litlslettelva (25 l/s til 0 l/s), samt bekken mellom Skittenholvatnet og Litløyyvatnet (25 l/s til 0 l/s). I utløpsbekken fra Storlivatnet (Gammelseterbekken) søkes det om slipp av minstevannføring på 5 l/s. I utløpsbekken fra Middagslivatnet (Kvernabekken) er det planlagt reduksjon i minstevannføring fra 20 l/s til 15 l/s. Totalt innebærer dette at Fjelna får tilført 35 l/s mindre, jamfør gjeldende konsesjon.

Det søkes også om å bygge anleggsvei langs hele vannveien fra Middagslivatnet nordover via Storlivatnet og vestover til eksisterende vei ved utløpet av Skittenholvatnet. Totalt 4 km ny anleggsvei.

Sentrale miljøbestemmelser og retningslinjer

Naturmangfoldloven (nml) setter nye og strengere krav til beslutninger som berører naturmangfoldet. Det er nedfelt allmenne bestemmelser om bærekraftig bruk i loven, blant annet at;

1. Enhver skal opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet (§6).
2. Prinsippene (§8-12) skal legges til grunn i vedtak fra offentlig myndighet (§7).
3. Beslutninger skal så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon (§8).
4. Føre-var prinsippet (§9).
5. Beslutningen skal vise økosystemtilnærming og samlet belastning (§10).
6. Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver (§11).
7. Det skal benyttes miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§12).

Vannressursloven med vannforskriften skal gi rammer for fastsettelse av miljømål som skal sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av alle vannforekomster. Forskriften skal sikre at det utarbeides og vedtas regionale forvaltningsplaner med tilhørende tiltaksprogrammer med sikte på å oppfylle miljømålene, og sørge for at det fremskaffes nødvendig kunnskapsgrunnlag for dette arbeidet. Vannforskriftens § 4 sier at *"tilstanden i overflatevann skal beskyttes mot forringelse og forbedres med sikte på at vannforekomsten skal ha minst godt økologisk potensial"* osv. Når det gjelder nye inngrep § 12 skal *"samfunnsnyttene av de nye inngrepene eller aktivitetene være større enn tapet av miljøkvalitet"* osv. I vannressursloven er det blant annet hjemlet at påvirker (tiltakshaver) er ansvarlig for undersøkelser og tiltak for å oppnå god økologisk tilstand i en vannforekomst som påvirkes av aktiviteten. Fylkesmannen minner om at endelig vedtak skal vurderes mot bestemmelsene i naturmangfoldloven og vannforskriften, og at vurderingene skal framgå av vedtaksteksten.

Fylkesmannens vurdering

Vi opplever i dag et stadig raskere tap av natur og arter (biologisk mangfold). Det er en utbredt oppfatning at tapet er så omfattende at det vil undergrave muligheten for en bærekraftig utvikling. I Norge regner man med at over 100 plante- og dyrearter er forsvunnet de siste 150 årene. Og om tapet av arter i verden fortsetter i samme tempo som i dag, vil hver tiende dyre- og planteart være historie om 25 år. Gjennom konvensjonen for biologisk mangfold (CBD) har 170 land, inkludert Norge, blitt enige om å stanse tapet av det biologiske mangfoldet innen 2020. Dette målet må derfor holdes høyt når naturbruk skal vurderes.

I notatet fra Adnor Advokat opplyses det at det teoretiske vannbehovet i genbankanlegget er på 300 l/s, men at dette varierer med temperatur og biomasse. Det opplyses også at alt vannet som går til genbanken først passerer gjennom kraftverket (overskuddsvann føres utenom genbanken i flomperiorder). Det påpekes at det er behovet for vann i genbankanlegget som styrer mengde vann som slippes fra Oppsalvatnet i normal driftsituasjon. Disse opplysningene er imidlertid kun prinsipielle. Det er ikke frigitt noen tidsserier som viser hvor mye vann som faktisk har passert gjennom kraftverket og genbank-anlegget. Det er heller ikke oppgitt historisk biomasse, kun at dagens ligger på 23,6 tonn. Fylkesmannen forstår at motivene er legitime, men påpeker at slike opplysninger likevel burde ha foreligget for å styrke kunnskapsgrunnlaget jfr, § 8 i Naturmangfoldloven.

I søknaden fra Haukvik Kraft-Smolt hevdes det at årsaken til det økte vannbehovet er flere episoder med tørre og kalde vintre. I kontrast til dette begrunner Adnor Advokat søknaden med at «DN ønsker å øke muligheten for å legge inn mere biomasse ved anlegget, blant annet når Vosso og Lærdalselva skal reetableres. Dette medfører noe økt vannbehov».

I uttalelsen til Direktoratet for naturforvaltning, skrives det at «Direktoratet for naturforvaltning henstiller til at Haukviks behov for mindre endring i konsesjonen innfris». Fylkesmannen anser ikke 1850 meters forlenging av åpen kanal og en 4 kilometers forlenging av anleggsvei som *mindre* endringer. Dette er store irreversible landskaps- og vassdragsinngrep som også bidrar til bortfall av anslagsvis 6 km² urørt natur (INON) i området.

Som nevnt i søknadens «Miljødel», vil en eller flere av de ferskvannsorganismer som lever i Middagslivatnet med 100 % sannsynlighet overføres til Storlivatnet. Ulovlig utsatt signalkreps utgjør et stort problem i nedenforliggende Skittenholvatnet og Oppsalvatnet, og det burde vært undersøkt om arten også finnes i nærliggende vann. Selv om det ikke er registreringer av trua arter eller spesielt verdifulle naturtyper i planområdet, betyr det ikke at de ikke finnes. Det er så langt vi kjenner til ikke utført biologiske inventeringer i området. Dermed er kunnskapsgrunnlaget også her mangelfullt.

Konklusjon

Fylkesmannen ser behovet for mer vann til genbankanlegget på Haukvik, men mener at de opplysningene om de omsøkte konsesjonsendringene ikke i tilstrekkelig grad oppfyller naturmangfoldlovens § 8, kunnskapsgrunnlaget. Føre-var-prinsippet (§ 9) sier at det skal tas sikte på å unngå mulig vesentlig skade på naturmangfoldet, nå det ikke foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger tiltaket kan ha for naturmiljøet.

Fylkesmannen kan derfor på bakgrunn av foreliggende kunnskaper, ikke anbefale endringene i vassdragskonsesjonen nå, jfr. Haukvik Kraft-Smolts søknad. Vi vil i utgangspunktet tilrå at kunnskapsgrunnlaget styrkes før tillatelse gis.

Fylkesmannen vurderer likevel samfunnsnytteten knyttet til restaurering av truede villaksstammer nasjonalt, til å være av en slik vesentlig interesse at disse må tillegges avgjørende vekt når NVE vurderer å gi tillatelse til omsøkte endring av konsesjonsvilkårene.

Ved en eventuell godkjenning av tiltaket, ser vi på det som en selvfølge at § 12 (miljøforsvarlige teknikker) følges, slik at landskapsårene minimeres. Vi anmoder også NVE til å vurdere kanalens flomsikkerhet.

Med hilsen

Stein-Arne Andreassen (e.f.)
miljøverndirektør

Irvin Kilde
rådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Kopi:

Haukvik Kraft-Smolt
Hemne kommune

Trondheimsveien 1

7203 VINJEØRA
7200 Kyrksæterøra